

The Role of Personal Skills and Entrepreneurship to Transform from Hybrid Entrepreneurship to full-time Entrepreneurship with Emphasis on Experiential Learning Theory

Mohammad Bashokouh Ajirlu^{1*}, Iman GHasemi Hamedani²

¹ Department of Business Management, Faculty of Social Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran, Email: mohammadbashokouh@gmail.com

² Department of Business Management, Faculty of Social Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran

Article Info

Article type:
Research Full Paper

Article history:
Received: 15.08.2022
Revised: 25.01.2023
Accepted: 03.02.2023

Keywords:
Hybrid entrepreneurship
Full-time
Empirical learning theory
Individual skills
Entrepreneurial skills

ABSTRACT

With the development of entrepreneurship, new economic opportunities have emerged and new businesses have emerged. Researchers believe that entrepreneurial activities by women have a prominent role in the health of the nation's economy. In a short time, women were able to create huge changes in the economic development of countries by entering the business field. The purpose of this research is to investigate the role of personal skills and entrepreneurship in order to transform from hybrid entrepreneurship to full-time entrepreneurship with an emphasis on experiential learning theory. The research method is applied according to the purpose and based on survey data collection. The statistical population of the research is women entrepreneurs active in Mazandaran province, 70 of whom were selected by convenience sampling. The research tool was a standard questionnaire taken from the research of Ferreira (2020). The method of data analysis is a structural equation model using SmartPLS software. The results showed that experiential learning has an effect on personal skills, entrepreneurial skills and the transition from hybrid entrepreneurship to full-time entrepreneurship. Personal skills and entrepreneurial skills have an effect on the transition from hybrid entrepreneurship to full-time entrepreneurship. Personal skills and entrepreneurial skills play a mediating role in the relationship between experiential learning and the transition from hybrid entrepreneurship to full-time entrepreneurship. Therefore, in this regard, it is suggested that women entrepreneurs should be given the necessary training in order to create personal and entrepreneurial knowledge and skills before entering full-time entrepreneurship and developing their competencies.

Cite this article: Bashokouh Ajirlu, M., GHasemi Hamedani, I. 2023. The role of personal skills and entrepreneurship to transform from hybrid entrepreneurship to full-time entrepreneurship with emphasis on experiential learning theory. *Journal of Studies in Entrepreneurship and Sustainable Agricultural Development*, 10 (2), 67-86.

نقش مهارت‌های شخصی و کارآفرینی جهت تبدیل شدن از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت با تاکید بر نظریه یادگیری تجربی

محمد باشکوه اجیرلو^{۱*}، ایمان قاسمی همدانی^۲

^۱ گروه مدیریت بازرگانی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران، رایانامه: mohammadbashokouh@gmail.com

^۲ گروه مدیریت بازرگانی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله کامل علمی - پژوهشی	با توسعه کارآفرینی، فرصت‌های اقتصادی تازه‌ای ظهور یافته و کسب و کارهای جدیدی پدید آمده است. محققان معتقدند که فعالیت‌های کارآفرینی توسط زنان، نقش برجسته‌ای در سلامت اقتصاد ملت‌ها دارد. زنان در زمان کوتاهی توانستند با ورود به عرصه کسب و کار تحولات عظیمی در توسعه اقتصادی کشورها ایجاد کنند. هدف این پژوهش، بررسی نقش مهارت‌های شخصی و کارآفرینی جهت تبدیل شدن از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت با تاکید بر نظریه یادگیری تجربی می‌باشد. روش پژوهش بر حسب هدف، کاربردی و بر اساس گردآوری داده‌ها پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش، زنان کارآفرین فعال در استان مازندران است که ۷۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه استاندارد برگرفته از پژوهش Ferreira (2020) بوده است. روش تحلیل داده‌ها، مدل معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار SmartPLS می‌باشد. نتایج نشان داد یادگیری تجربی بر مهارت‌های شخصی، مهارت‌های کارآفرینی و انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت تاثیر دارد. مهارت‌های شخصی و مهارت‌های کارآفرینی بر انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت تاثیر دارد. مهارت‌های شخصی و مهارت‌های کارآفرینی در ارتباط بین یادگیری تجربی و انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت نقش واسطه‌ای دارد. بنابراین، در این خصوص پیشنهاد می‌گردد که به زنان کارآفرین ترکیبی آموزش‌های لازم به منظور ایجاد دانش و مهارت‌های شخصی و کارآفرینی قبل از ورود به کارآفرینی تمام وقت ارائه گشته و باعث توسعه شایستگی‌های آنان گردد.
واژه‌های کلیدی: کارآفرینی ترکیبی تمام وقت نظریه یادگیری تجربی مهارت‌های شخصی مهارت‌های کارآفرینی	

استناد: باشکوه اجیرلو، م.، قاسمی همدانی، ا. (۱۴۰۲). نقش مهارت‌های شخصی و کارآفرینی جهت تبدیل شدن از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت با تاکید بر نظریه یادگیری تجربی. *مطالعات کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی*، ۱۰ (۲)، ۸۶-۶۷.

DOI: 10.22069/jead.2023.20505.1631

© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

مقدمه

کارآفرین و کارآفرینی اولین بار مورد توجه اقتصاددانان قرار گرفت و از قرن شانزدهم نوعی کارآفرینی را در نظریه‌های اقتصادی خود تشریح کرده‌اند. کارآفرینی از سوی روانشناسان با درک نقش کارآفرینان در اقتصاد و به منظور شناسایی ویژگی‌ها و الگوهای رفتاری آن‌ها مورد توجه قرار گرفت و دانشمندان مدیریت نیز به کارآفرینی و ایجاد جو محیط کارآفرینانه در سازمان‌ها پرداخته‌اند (تقفی و همکاران، ۱۴۰۱). از طرف دیگر، شرایط خاص محیطی هر کشور ایجاب می‌کند که افراد هر جامعه برای بروز خلاقیت و نوآوری‌های خود، راه‌های متفاوتی را برگزینند. چنانچه در کشورهای توسعه‌یافته، فعالیت‌های کارآفرینی زنان بر اساس "فرصت" و در کشورهای در حال توسعه مبتنی بر (ضرورت) شکل می‌گیرد. نرخ بالای رشد جمعیت، ترکیب گروه‌های سنی، بیکاری و بی‌سوادی و درآمد کم جوامع در حال توسعه سبب می‌شود که زنان براساس ضرورت کارآفرین شوند و کارآفرینی را به عنوان راهی برای برون رفت از فقر و بیکاری انتخاب کنند (گلرد و احمدپور داریابی، ۱۳۸۹).

طی دهه‌های اخیر نقش زنان در جامعه تغییر کرده و موجب افزایش مشارکت آن‌ها در بازار کار، نه تنها به عنوان کارمند، بلکه به عنوان کارفرما شده است (Alperstedt et al., 2014; Silva et al., 2016). بحث در مورد کارآفرینی زنان به اقتصاد همه کشورها مربوط می‌شود (Alperstedt et al., 2014). به طوری که در سال‌های اخیر کارآفرینی زنان به عنوان یکی از مهمترین مسائل دولت‌های جهان به‌شمار می‌رود که بیشترین توجه را به خود جلب کرده است (کاظمی و مقیمی، ۱۳۹۷). علاوه بر پیشرفت‌های قابل توجهی که در دهه‌های اخیر توسط زنان در دنیا ایجاد شد، اما همواره برخی عوامل به عنوان موانع بر کارآفرینی زنان

تاثیرگذار بوده که می‌توان به قوانین مذهبی، هنجارهای فرهنگی و عوامل مربوط با موقعیت زنان اشاره کرد (Roomi, 2013). درک ویژگی‌های کارآفرینی زنان به جامعه مربوط می‌شود، زیرا به بحث در مورد برابری جنسیتی و افزایش ظرفیت کارآفرینی در جامعه دامن می‌زند. به ویژه در کشورهای در حال توسعه، این بحث ضروری است، زیرا زنان باید به طور فعال راه‌هایی برای تولید درآمد و ورود به بازار کار بیابند، که پیشرفت و بهبود اقتصادی را تقویت کند (Cantu Cavada et al., 2018). بنابراین، ایران نیز از این قاعده مستثنی نبوده و موانع بی‌شماری در مسیر کارآفرینی زنان است که مانع رشد و پیشرفت آنان در کسب و کار و فعالیت‌های اقتصادی می‌شود (کاظمی و مقیمی، ۱۳۹۷). این در حالی است که از دیدگاه برخی محققان، زنان کارآفرین می‌توانند با کمک به اقتصاد جامعه به کاهش فقر کمک کنند (Bouzekraoui and Ferhane, 2017).

با اتخاذ یک درک به ظاهر غیر متعارف از کارآفرینی، می‌توان درجات مختلفی را که یک فرد می‌تواند در کارآفرینی مشارکت داشته باشد، بررسی کرد (Folta et al., 2010; Raffiee and Feng, 2014; Schulz et al., 2016; Thorgren et al., 2016; Bogenhold and Klinglmair, 2017). نمونه غالب چنین پیشرفت‌هایی، کارآفرینی ترکیبی است. درگیر شدن در فعالیت‌های خوداشتغالی و همزمان داشتن یک شغل اولیه در کار مزدی در بسیاری از کشورهای جهان در حال افزایش است (Bosma et al., 2008). در عمل کارآفرینان ترکیبی، یعنی کارآفرینان با شغل دستمزد اولیه (Folta et al., 2010) که سهم قابل توجهی از فعالیت‌های کارآفرینی را تشکیل می‌دهند. با این حال، این پدیده یکی از جنبه‌های کمتر درک شده کارآفرینی نوپا است (Reynolds et al., 2003). هنگامی که تحقیقات کارآفرینی، کارآفرینی

فعالیت اقتصادی سازمان یافته را توسعه می‌دهند و برای خود و جامعه ارزش ایجاد می‌کنند (Carreira et al., 2015). Coulter (2001) معتقد است کارآفرینی فرآیندی است که طی آن یک فرد یا گروهی از افراد از تلاش‌ها و ابزارهای سازمان یافته استفاده می‌کنند تا فرصت‌هایی را برای ایجاد ارزش و رشد از طریق برآورده کردن خواسته‌ها و نیازها از طریق نوآوری و منحصربه‌فرد بودن، بدون توجه به منابعی که در حال حاضر کنترل می‌شوند، دنبال کنند. از دیدگاه شومپتری، کارآفرینی فرآیندی است که با ایجاد ترکیبی از عوامل جدید، باعث ایجاد رشد اقتصادی می‌شود. در این دیدگاه، کارآفرینی یکی از موتورهای محرک توسعه اقتصادی محسوب می‌شود (Content et al., 2020).

کارآفرینی ترکیبی و تمام وقت: تحقیقات نشان می‌دهد که فعالیت کارآفرینی یک محرک کلیدی برای رشد اقتصادی است، اما تنها در صورتی که شرکت‌کنندگان کارآفرین بتوانند از خروج زودهنگام اجتناب کنند (Santarelli and Vivarelli, 2007). بنابراین جای تعجب نیست که درک عوامل تعیین کننده ورود کارآفرینانه و پویایی بقای سرمایه‌گذاری، توجه بسیاری از محققان سازمانی را به خود جلب کرده است (Patel and Thatcher, 2012). با توجه به فراوانی بالای شکست کسب و کار جدید (Shane, 2003)، درک این موضوع مستلزم دانستن این است که چرا برخی از افراد با وجود بازدهی مخاطره‌آمیز و نامطمئن مرتبط با انجام این کار، شروع به کسب و کار می‌کنند (Kihlstrom and Laffont, 1979). به همین ترتیب، درک بقای کارآفرینان مستلزم شناسایی این است که چگونه و چرا برخی از کارآفرینان قادر به غلبه بر این خطرات برای بقا هستند (Santarelli and Vivarelli, 2007). به این ترتیب، مشخص کردن روش‌هایی که از طریق آن‌ها می‌توان

ترکیبی را مورد بررسی قرار داده است، تمرکز زیادی بر کارآفرینی پاره وقت به عنوان یک استراتژی ورودی، یعنی به عنوان مسیری به سمت کارآفرینی تمام وقت (Petrova, 2012) و همچنین تأثیر ورود کارآفرینی ترکیبی در مقابل ورود به کارآفرینی تمام وقت بر موفقیت سرمایه‌گذاری بوده است (Gelderen et al., 2005). کارآفرینان ترکیبی از طریق یادگیری، عدم اطمینان را کاهش داده و به وضعیت کارآفرینی تمام وقت ورود پیدا می‌کنند (Folta et al., 2010). با این حال، شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد که کارآفرینان ترکیبی به طور سیستماتیک با کارآفرینانی که فوراً خوداشتغالی تمام وقت را انتخاب می‌کنند متفاوت هستند (Folta et al., 2010). این نشان می‌دهد که کارآفرینی ترکیبی ممکن است یک مقوله متمایز از فعالیت‌های کارآفرینانه باشد. بنابراین باید ویژگی‌های عوامل موثر بر کارآفرینی ترکیبی شناسایی شود.

با توجه به مطالب ذکر شده، سوال اصلی پژوهش این است که تأثیر یادگیری تجربی بر انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت در بین زنان کارآفرین با در نظر گرفتن نقش واسطه‌ای مهارت‌های کارآفرینی و مهارت‌های شخصی چگونه است؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

کارآفرینی فرآیندی پویا از ایجاد، چشم‌انداز و تغییر است. این امر مستلزم تولید و اجرای ایده‌ها و راه‌حل‌های جدید است (Tavakoli, 2013). کارآفرینی زمانی شکل می‌گیرد که براساس فرصت‌ها و ایده‌ها عمل کرده و آن‌ها را به ارزش برای دیگران تبدیل کرد که این ارزش ایجاد شده می‌تواند مالی، فرهنگی یا اجتماعی باشد (FFE-YE, 2012). مفهوم کارآفرینی مستقیماً با افرادی مرتبط است که فرصت‌ها را ایجاد کرده یا از آن استفاده می‌کنند و از این طریق، یک

مرحله‌ای به کارآفرینی تمام وقت از طریق مسیر کارآفرینی ترکیبی بر بقای سرمایه‌گذاری تأثیر می‌گذارد (Santarelli and Vivarelli, 2007).

یادگیری تجربی: کارآفرینی یک فرآیند فکری است که منجر به اکتشافاتی برای افراد و کسب و کارها از جمله کسب و کار جدید، تغییرات استراتژیک، تعهدات، ساختارهای سازمانی، استفاده از فناوری نوآورانه، توسعه محصول، طیف گسترده‌ای از بازارها و اتحادهای تجاری جدید می‌شود. فرآیند کارآفرینی در بررسی فرآیند یادگیری و در طول توسعه کارآفرینی برجسته می‌شود. یادگیری یک فرآیند اجتماعی و یک فرآیند ادراکی دانش است (Secundo et al., 2017). کارآفرین بودن مستلزم یادگیری است (Minniti and Bygrave, 2001). کارآفرینی یک فرآیند یادگیری است و یک نظریه کارآفرینی مستلزم یک نظریه یادگیری است. یادگیری کارآفرینی یک فرآیند پویا است که در طول سفر کارآفرینی رخ می‌دهد و یک فرآیند یادگیری مستمر به کارآفرینان اجازه می‌دهد تا کسب و کار خود را توسعه و رشد دهند (Secundo et al., 2017). یادگیری تجربی موضوع تحقیقات زیادی بوده و اثربخشی آن به‌عنوان یک روش یادگیری تایید شده است (Yamazaki and Kayes, 2004). مفهوم یادگیری تجربی برای چندین دهه مطرح بوده است. ریشه‌های آن را می‌توان تا ۴۰۰ سال قبل از میلاد یافت. به قول سوفوکل، "باید با انجام کار یاد گرفت، زیرا فکر می‌کنید آن را می‌دانید - اما تا زمانی که تلاش نکنید هیچ اطمینانی ندارید" (Gentry, 1990). علاوه بر این، فعالیت‌های مرتبط با یادگیری تجربی، دانش سیستمی و همچنین دانش ضمنی را افزایش می‌دهد (Rashford et al., 2010). مفهوم یادگیری تجربی بر مهارت‌های حل مسئله و تفکر انتقادی متمایز از یادگیری خودکار تمرکز دارد

ریسک و عدم قطعیت مرتبط با کارآفرینی را مدیریت یا کاهش داد، باید بینش بیشتری در مورد چگونگی آشکار شدن این فرآیندها ارائه دهد (Folta, 2007). یکی از این راه‌ها از طریق کارآفرینی ترکیبی است که عبارتست از فرآیند شروع یک کسب و کار در حالی که به طور همزمان در جای دیگری به عنوان کارمند در ازای حقوق یا دستمزد مشغول به کار می‌باشند (Folta et al., 2010). کارآفرینان ترکیبی با راه‌اندازی یک کسب‌وکار در حالی که "شغل روزانه" خود را حفظ می‌کنند، به طور ضمنی هزینه فرصت (یعنی درآمد حاصل از اشتغال با حقوق) مرتبط با شروع سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهند (یا حذف می‌کنند) (Folta, 2007; Folta et al., 2010). کارآفرینی تمام وقت نیز هنگامی صورت می‌پذیرد که فرد از شغل - های دیگر خود استعفا می‌دهد و فقط زمان و هزینه خود را صرف گسترش کسب و کار خود می‌کند (محدثی گیلوایی و همکاران، ۱۳۹۸).

به این ترتیب، راه‌اندازی یک کسب‌وکار از طریق کارآفرینی ترکیبی ذاتاً ریسک کمتری نسبت به انجام آن به‌صورت تمام وقت دارد. با درک این موضوع، محققان اخیراً خاطرنشان کرده‌اند که کارآفرینان ترکیبی جزء مهم و رو به رشد کل فعالیت کارآفرینی هستند (Burke et al., 2008; Folta et al., 2010; Petrova, 2012). تحقیقات نشان می‌دهد که بسیاری از کارآفرینان ترکیبی در نهایت تصمیم می‌گیرند به سرمایه‌گذاری‌های خود متعهد شوند (Folta et al., 2010). در نتیجه، می‌توان گفت کارآفرینان ترکیبی، تصمیم می‌گیرند به صورت تمام وقت به صورت خوداشتغالی وارد شوند، این کار را در شرایط اطمینان بیشتر انجام می‌دهند (نسبت به کسانی که مستقیماً از شغل با حقوق وارد می‌شوند). با این حال، علی‌رغم توضیحات نظری متعدد، محققان هنوز در پی درک این موضوع هستند که چگونه ورود

نویسندگان بر این عقیده هستند که برای موفقیت یک کارآفرین، نیاز به کسب مهارت‌های گسترده به ویژه مهارت‌های تجاری و ارتباطی وجود دارد (Lazear, 2004; Michelacci, 2003). در حالی که مهارت‌های تجاری مانند حسابداری و مدیریت موجودی، از اجزای حیاتی فعالیت‌های روزمره یک کسب و کار است. Morris et al. (2013) نشان می‌دهند که مجموعه متمایزی از سیزده مهارت لازم (تشخیص فرصت، ارزیابی فرصت، مدیریت/کاهش ریسک، انتقال یک چشم‌انداز قانع‌کننده، سرسختی/پشتکار، حل خلاقانه مسئله / خیال‌پردازی، اهرم منابع، مهارت‌های چریکی، ارزش آفرینی، حفظ تمرکز و سازگاری، انعطاف‌پذیری، خودکارآمدی، ساخت و استفاده از شبکه) برای موفقیت کارآفرینی وجود دارد. بدین ترتیب می‌توان ادعا کرد که یادگیری تجربی باعث افزایش مهارت‌ها می‌گردد چرا که انتقال از کارآفرینی ترکیبی به تمام وقت، عمدتاً تحت تأثیر یادگیری تجربی است که در طول مرحله کارآفرینی ترکیبی اتفاق می‌افتد، زیرا این‌گونه یادگیری به مقدار توانایی و مهارت آموخته‌شده مختلف برای موفقیت کارآفرینی تعبیر می‌شود. بنابراین تحقیقات متعددی مبین تأثیر یادگیری تجربی در توسعه قابلیت‌ها و مهارت‌های کارآفرینانه از طریق آموزش‌های کارآفرینانه کارآمد و مبتنی بر این سبک یادگیری می‌باشد (لطفی آشتیانی و همکاران، ۱۴۰۰).

مهارت‌های شخصی: تحقیقات نشان داده است که بین داشتن مهارت‌های شخصی بالا در فرد و تصمیم‌گیری برای ورود به کارآفرینی ارتباط وجود دارد. Burke et al. (2008) مهارت‌های شخصی را به‌عنوان "اعتقاد فرد در مورد مهارت‌ها و توانایی‌های خود در رابطه با فعالیت کارآفرینی" تعریف می‌کند. از آنجایی که مهارت‌های شخصی به عنوان پیش‌زمینه حیاتی اقدام کارآفرینی تلقی می‌شود، در مطالعات مشخص

(Dewey, 1938). یادگیری تجربی همچنین به عنوان نگرش انسان نسبت به پیامدهای تصمیمات پیامد و مطلوبیت آن‌ها از باور، خودکارآمدی و احتمال پاسخگویی به فرصت‌ها درک می‌شود (Yi, 2020). ایجاد دانش از طریق به اشتراک‌گذاری تجربه یا یادگیری از طریق انجام به عنوان یک تجربه یادگیری اساسی تعریف می‌شود (Kolb, 2014). یادگیری در مورد کارآفرینی فرآیند مستمر توسعه دانش است که شامل یادگیری، به اشتراک‌گذاری، گروه‌بندی و استفاده از دانش کارآفرینان برای مدیریت موثر کسب و کار و چالش‌های جدید است (Xiu-qing and Li, 2013).

توسعه مهارت کارآفرینی: مهارت‌های کارآفرینی به‌عنوان "شناسایی نیازهای مشتری، فرصت‌های فنی یا بازار و پیگیری فرصت‌ها" تعریف می‌شود (Hayton, 2015). Wickham (2006) مهارت را به شکلی بسیار ساده با اشاره به توانایی نشان دادن دانش از طریق عمل تعریف می‌کند. به همین ترتیب، مهارت کارآفرینی نیز به عنوان مهارت در توسعه یا ایجاد یک چیز جدید تعریف می‌شود که به جامعه ارزش افزوده و منافع پولی برای کارآفرین ایجاد کند. این مهارت در نتیجه تخصیص در هر دو جنبه ملموس و ناملموس مانند زمان، تلاش و همچنین توانایی ریسک‌پذیری در دستیابی به واقعیت آن ایده است (Hisrich, 2013). Olagunju (2004) بر این باور است که مهارت کارآفرینی توانایی فردی برای ایجاد یک کسب و کار جدید از طریق بهره‌برداری از یک ایده در دیگران به نفع فرد و جامعه است. در تعریف مشابه توسط Salgado-banda (2007) عوامل یا ویژگی‌های کلیدی مهارت کارآفرینی شامل "اعتقاد به خود، جسارت، سرسختی، اشتیاق، همدلی و آمادگی" می‌شوند که فرد را برای دستیابی به اهداف معین در نتیجه فرصت‌ها و ریسک‌پذیری برانگیخته و تشویق می‌کند. بسیاری از

مهیا می‌سازد. به نظر می‌رسد که یادگیری که در طول دوره فرد به عنوان یک کارآفرین ترکیبی صورت می‌گیرد، نقشی حیاتی در تصمیم نهایی برای گذار به سمت کارآفرینی تمام‌وقت یا ماندن در کارآفرینی ترکیبی ایفا می‌کند (Ferreira, 2020).

به عبارتی هنگامی که یادگیری کافی صورت گرفت و کارآفرین ترکیبی دانش لازم را کسب نمود، این کارآفرین می‌تواند شروع به یک کارآفرینی تمام‌وقت نماید. با وجود اهمیت بالایی که انتقال از کارآفرینی ترکیبی به تمام‌وقت در بین کارآفرینان زن وجود دارد و یادگیری تجربی نیز در این مسیر نقش موثری را ایفا می‌نماید، این مسئله از نگاه صاحب نظران پنهان مانده و پژوهش‌های محدودی با محوریت این موضوع انجام شده است. بنابراین مطالعه حاضر با بررسی نقش نظریه یادگیری تجربی در تبیین انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام‌وقت با در نظر گرفتن نقش واسطه‌ای مهارت‌های کارآفرینی و مهارت‌های شخصی بر این رابطه در بین زنان کارآفرین به دنبال پر کردن این خلاء پژوهشی می‌باشد. جدول ۱ به بررسی پیشینه مطالعات داخلی و خارجی می‌پردازد.

شده است که این عامل نقش مهمی در ایجاد سرمایه-گذاری‌های جدید دارد. Drnovsek et al. (2010) در مطالعه‌ای نشان دادند با افزایش مهارت‌های شخصی یک کارآفرین، اعتماد به نفس او در توانایی خود افزایش می‌یابد و این امر منجر به افزایش خودکارآمدی می‌شود که این تغییرات در شایستگی و اعتماد به نفس، نتیجه دانش حاصل از تجربیات به عنوان یک کارآفرین ترکیبی است (Ferreira, 2020). از طرفی خودکارآمدی و ادراک از خطرپذیری بر منطق تصمیم‌گیری کارآفرینانه تاثیر می‌گذارد (Stroe et al., 2018).

با بررسی پژوهش‌ها و منابعی که با موضوع پژوهش مرتبط بوده‌اند، خلاصه‌ای از نتایج این پژوهش‌ها گردآوری و در قالب جدول زیر دسته‌بندی شد. بررسی عواملی که احتمال تغییر از کارآفرینی ترکیبی به تمام‌وقت را تسهیل نماید حائز اهمیت بسیار می‌باشد. یادگیری تجربی در این مسیر نقش مهمی را ایفا می‌نماید، زیرا بهره‌گیری از این‌گونه یادگیری باعث افزایش احتمال انتقال به کارآفرینی تمام‌وقت همچنین ایجاد مهارت و شایستگی لازم جهت ورود موفقیت آمیز به کارآفرینی تمام‌وقت را

جدول ۱- پیشینه مطالعات داخلی و خارجی

نویسندگان	اهداف و یا سوالات اصلی	مهم‌ترین یافته‌ها
سبک آرا (۱۴۰۰)	این مقاله شایستگی‌های مورد نیاز برای عملکرد کارآفرینانه را تحت‌تأثیر صفات شخصی و مهارت‌های رهبری بررسی می‌کند.	این مطالعه نشان داد؛ اگرچه شایستگی‌های کارآفرینی از طریق برنامه‌های آموزش کارآفرینی و تحصیل قابل یادگیری هستند، ولی از سویی به عنوان معیار تدوین استراتژی‌های مناسب نیز عمل می‌کنند، که با اجرای آن‌ها منجر به دستیابی و ارتقاء اهداف کسب و کار می‌شوند.
موسوی و همکاران (۱۳۹۸)	هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر گرایش کارآفرینی، گرایش یادگیری و خودکارآمدی کارآفرینانه بر عملکرد کسب و کار بوده است.	یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد افزایش گرایش یک سازمان به کارآفرینی و خودکارآمدی باعث بالا رفتن یادگیری در آن سازمان می‌شود که موجب عملکرد بهتر است.
ناصحی‌فر و حسن‌زاده (۱۳۹۷)	هدف این تحقیق بررسی تأثیر دو منبع ناملموس سازمان (گرایش کارآفرینی	نتایج نشان داد که گرایش کارآفرینی بر صادرات کارآفرینانه تأثیر مثبتی دارد و از بین سه بعد این گرایش

<p>تنها بعد ریسک‌پذیری بر صادرات کارآفرینانه موثر است. علاوه بر این عامل قابلیت یادگیری بازار بر صادرات کارآفرینانه موثر و دارای نقش واسطه‌گری کامل در رابطه بین گرایش کارآفرینی و صادرات کارآفرینانه است.</p>	<p>سازمانی و قابلیت یادگیری) بر صادرات کارآفرینانه است</p>
<p>با توجه به نتایج پژوهش، ضرورت بهبود کیفیت تجارب یادگیری و شایستگی تحصیلی دانشجویان توسط موسسات آموزش عالی باید مورد توجه قرار گیرد. در این راستا از آموزش عالی انتظار می‌رود که ضمن رشد علم و دانش موردنیاز جامعه، نیروهای متخصصی تربیت کند و در بعد بهبود کیفیت تجارب یادگیری به عنوان عامل موثری در رشد قابلیت کارآفرینی دانشجویان تاکید و توجه لازم را داشته باشد.</p>	<p>هدف این تحقیق پیمایشی، بررسی تاثیر کیفیت تجارب یادگیری و شایستگی تحصیلی در قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان بود.</p> <p>عبداللهی و میمنت (۱۳۹۷)</p>
<p>چهار عامل ترس از شکست، ریسک درک شده، توسعه صلاحیت کارآفرینی و خودکارآمدی می‌توانند بر تصمیم تغییر از کارآفرینی ترکیبی به تمام وقت تأثیر بگذارد. این تحقیق کارآفرینی ترکیبی را به‌عنوان یک زمینه یادگیری و مسیر مؤثر برای کارآفرینی تمام‌وقت معرفی می‌کند.</p>	<p>هدف این پژوهش بررسی تاثیر یادگیری تجربی بر انتقال از کارآفرینی ترکیبی به تمام وقت می‌باشد.</p> <p>Ferreira (2021)</p>
<p>بر اساس نتایج نظرسنجی، رابطه بین رفتار کارآفرینانه کارکنان و فرآیند تجدید ساختار تشخیص داده شد. افراد دارای ظرفیت کارآفرینی اقداماتی را با هدف کاهش اثرات منفی تبدیل مجدد مشاغل بیشتر از سایر پاسخ‌دهندگان انجام می‌دهند. خلاقیت، آمادگی برای ریسک کردن، پشتکار و مسئولیت‌پذیری آن‌ها را تا حد زیادی از تغییرات رخ داده تعیین می‌کند. بنابراین، این ویژگی‌های خاص منجر به شروع فرآیندهای کارآفرینی توسط کارکنان می‌شود که با تصمیم آن‌ها برای ادامه حرفه خود نشان داده می‌شود.</p>	<p>این مقاله ماهیت نظری و تجربی دارد و تحلیلی از نگرش‌های کارآفرینانه در میان کارکنان شرکت‌های بازسازی‌شده ارائه می‌کند.</p> <p>Korpysa et al (2020)</p>
<p>زنان کارآفرین دارای شایستگی‌های خاصی هستند که به عنوان مجموع مهارت‌ها و توانایی‌ها درک می‌شود که نوع کارآفرینی زنان (نوع‌شناسی، بخش، اندازه، نوآوری، خلاقیت) را مشخص و تعیین می‌کند. بازرگانان و زنان بازرگان موافق اعطای مهارت‌ها و توانایی‌های متعدد به زنان کارآفرین هستند، اگرچه تفاوت‌های قابل توجهی بین ادراک زنان و مردان وجود دارد که برخی از کلیشه‌های جنسیتی را در تعریف مشخصات زنان حفظ می‌کند.</p>	<p>هدف این پژوهش بررسی نقش مهارت‌ها و توانایی‌ها در تبیین کارآفرینی زنان است.</p> <p>Román and Brändle (2016)</p>

منبع: یافته‌های پژوهش

همچنین براساس این مدل در این مطالعه فرضیات زیر مطرح گردیده است. یادگیری تجربی بر مهارت‌های

براساس آنچه تاکنون بیان شد، مدل مفهومی این پژوهش با الهام از مطالعه Ferreira (2020) ترسیم شده که در شکل شماره ۱ نشان داده شده است.

مهارت‌های شخصی در ارتباط بین یادگیری تجربی و انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت نقش واسطه‌ای دارد.

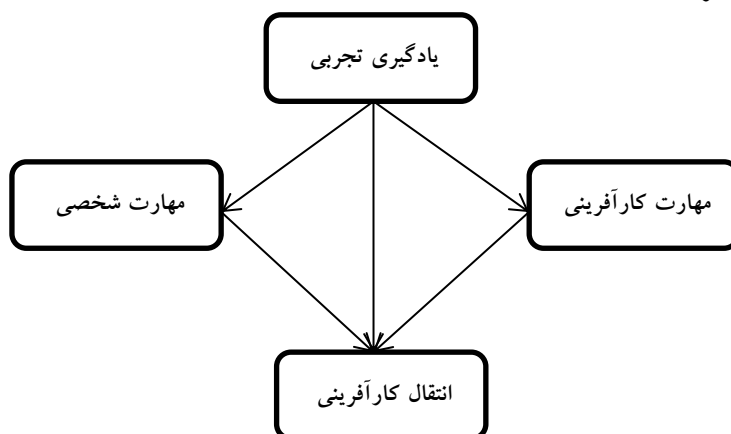
مهارت‌های کارآفرینی در ارتباط بین یادگیری تجربی و انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت نقش واسطه‌ای دارد.

کارآفرینی تاثیر دارد. یادگیری تجربی بر مهارت‌های شخصی تاثیر دارد.

یادگیری تجربی بر انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت تاثیر دارد.

مهارت‌های کارآفرینی بر انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت تاثیر دارد.

مهارت‌های شخصی بر انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت تاثیر دارد.

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

است. ۴- یادگیری یک فرایند همه‌جانبه سازگاری با جهان است. ۵- یادگیری حاصل رابطه متقابل بین انسان و محیط است. ۶- یادگیری یک فرایند تولید دانش است (خزاعی، ۱۳۹۵).

انتقال کارآفرینی: انتقال کارآفرینی شامل چهار عامل از جمله؛ خودکارآمدی، ترس از شکست، ریسک ادراک شده و شایستگی‌های کارآفرینی می‌باشد که به‌طور برجسته در ادبیات کارآفرینی به عنوان عوامل تأثیرگذار بر تصمیم برای ورود به کارآفرینی تمام‌وقت اشاره شده است (Ferreira, 2020).

مهارت‌های شخصی: مهارت‌های شخصی به مهارت-هایی گفته می‌شود که تا حدودی ذاتی و درونی است؛ از قبیل: ۱. کنترل و نظم درونی ۲. ریسک‌پذیری ۳. نوآوری ۴. توانایی اداره تغییر ۵. تغییرمحوری ۶.

روش پژوهش

از آن‌جا که پژوهش حاضر به بررسی نقش نظریه یادگیری تجربی در تبیین انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت در بین زنان کارآفرین فعال در استان مازندران می‌پردازد، بنابراین این پژوهش با رویکرد کمی از نوع توصیفی-پیمایشی و از نظر هدف کاربردی می‌باشد.

تعریف مفاهیم یا متغیرها

نظریه یادگیری تجربی: نظریه یادگیری تجربی بر گزاره‌های زیر استوار است. ۱- یادگیری در بهترین حالت، از طریق فرایند و طرز انجام است که بارور می‌شود، نه از طریق بازده آن. ۲- یادگیری یک فرایند مداوم است که بر اساس تجربه کردن بنا نهاده شده و هر یادگیری یک یادگیری مجدد است. ۳- یادگیری نیازمند حل تناقضات حالت‌های متضاد در جهان

پافشاری، مقاومت و پشتکار ۷. رهبری دوران‌دیشی (فتحی و اجارگاه، ۱۳۸۵).

مهارت‌های کارآفرینی: مطابق با تعاریف رسمی، مهارت‌های کارآفرینی به‌عنوان داشتن توانایی خودباوری، جسارت، سرسختی، میل به دریافت نتیجه فوری، رؤیایی و توانایی تشخیص فرصت قلمداد می‌شود (Schulz et al., 2016).

شیوه انجام پژوهش، پیمایش می‌باشد. گردآوری داده‌های مورد نیاز در این پژوهش با استفاده از پرسشنامه‌های استاندارد انجام گرفت. پرسشنامه در دو بخش تنظیم گردید. بخش اول درمورد ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شامل سؤالات در مورد مشخصات عمومی پاسخگویان از قبیل تحصیلات و سن می‌باشد. بخش دوم نیز شامل سؤالات اختصاصی در مورد متغیرهای تحقیق می‌باشد که در جدول ۲ بدان اشاره شده است. برای سنجش مفهوم یادگیری تجربی (۵ گویه) و انتقال کارآفرینی (۵ گویه) از مطالعه Ferreira (2020) استفاده شد. برای سنجش مهارت‌های شخصی (۶ گویه) و همچنین برای سنجش مهارت‌های کارآفرینی (۷ گویه) استفاده شد. مقیاس مورد استفاده جهت پاسخگویی به پرسش‌ها طیف پنج درجه‌ای لیکرت (کاملاً مخالف، مخالف، بی‌نظر، موافق و کاملاً موافق) بوده است. بر این اساس از اعضای نمونه آماری درخواست گردید تا بر اساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت، به سؤالات پرسشنامه پاسخ دهند.

در این تحقیق برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. ابتدا با استفاده از آمار توصیفی از وضعیت و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخگویان با استفاده از نرم‌افزار SPSS22 آگاهی یافته و در ادامه برای بررسی و آزمون فرضیه‌ها و بررسی روابط متغیرهای موجود در تحقیق، از مدل‌سازی معادلات ساختاری از طریق نرم

افزار SmartPLS استفاده گردید. با بهره‌گیری از مدل معادلات ساختاری به آزمون مدل ارائه شده پرداخته شده است. برای آزمون فرضیه‌هایی که تاثیر مستقیم را بررسی می‌کردند از آماره تی و برای آزمون فرضیه‌هایی که براساس متغیر واسطه‌ای و مسیر غیرمستقیم تدوین شده‌اند، از آزمون سوبل استفاده شده است.

جامعه آماری تحقیق، تعداد ۴۴۶ نفر از زنان کارآفرین فعال شرکت‌کننده در نمایشگاه‌های توانمندی و کارآفرینی زنان استان مازندران در بهمن ماه سال ۱۴۰۰ (نمایشگاه توانمندی بانوان در شهرستان نوشهر، نمایشگاه توانمندی بانوان و دانش‌آموزان کارآفرین در شهرستان رامسر و همچنین نمایشگاه توانمندی بانوان در شهرستان قائمشهر) می‌باشد. یکی از قواعد شناخته شده برای تعیین حداقل نمونه لازم در روش PLS، توسط Barclay et al. (1995) ارائه شده است. این نویسندگان اظهار می‌دارند که حداقل حجم نمونه لازم برای استفاده از روش PLS، برابر است با بزرگترین مقدار حاصل از دو قاعده: ۱) ده ضرب در تعداد شاخص‌های مدل اندازه‌گیری که دارای بیشترین شاخص در میان مدل‌های اندازه‌گیری مدل اصلی پژوهش است، ۲) ده ضرب در بیشترین روابط موجود در بخش ساختاری مدل اصلی پژوهش که به یک متغیر مربوط می‌شوند. در مطالعه حاضر طبق روش مطرح توسط Barclay et al. (1995)، برای محاسبه تعداد نمونه قاعده‌ی اول، در مدل مفهومی تحقیق، سازه‌ای را که شامل بیشترین تعداد شاخص باشد، مشخص شده است. اندازه‌گیری سازه‌ی مهارت‌های کارآفرینی، حاوی ۷ شاخص است که از شاخص‌های سه سازه‌ی دیگر (یادگیری تجربی، مهارت‌های شخصی، انتقال کارآفرینی) بیشتر است. بنابراین طبق قاعده اول از روش Barclay et al. (1995)، حداقل حجم نمونه مورد استفاده در روش

PLS مربوط به مدل تحقیق برابر است با حاصل ضرب ۱۰ در ۷ که ۷۰ نفر می‌باشد. در مرحله بعد برای محاسبه تعداد نمونه طبق قاعده دوم در روش مذکور، بیشترین روابط موجود در بخش ساختاری مدل که به یک متغیر مرتبط می‌شوند، مشخص شده است. در مدل مفهومی تحقیق، بیشترین ارتباط مربوط به سازه‌های انتقال کارآفرینی است که با سه رابطه، به

متغیرهای دیگر پیوند می‌خورند. بدین ترتیب طبق قاعده‌ی دوم از روش Barclay et al. (1995)، حداقل حجم نمونه مورد استفاده در روش PLS مربوط به مدل مفهومی تحقیق برابر است با حاصل ضرب ۱۰ در ۳ که ۳۰ نفر می‌شود. در مرحله آخر با مقایسه ۷۰ و ۳۰، مقدار بزرگ‌تر یعنی ۷۰ به عنوان حداقل تعداد نمونه لازم برای این پژوهش انتخاب شده است.

جدول ۲- سوالات تحقیق

متغیر	گویه
مهارت‌های کارآفرینی	۱. توانایی مدیریت کردن استرس در رابطه با کارآفرینی را دارم.
	۲. توانایی تشکیل تیم در رابطه با اجرای برنامه‌های کارآفرینی را دارم.
	۳. توانایی مذاکره کردن دارم.
	۴. توانایی مدیریت کردن پرسنل را دارم.
	۵. توانایی رهبری تیم را دارم.
	۶. توانایی دادن انگیزه به کارکنان در جهت اهداف کارآفرینی را دارم.
	۷. توانایی مواجهه با تهدیدهای بیرون سازمانی را دارم.
یادگیری تجربی	۸. برنامه‌های آموزشی کارآفرینی بسیار مفید است.
	۹. محتوای آموزشی عامل مهمی در یادگیری تجربی است.
	۱۰. استفاده از تجربیات موفق بر یادگیری تجربی موثر است.
	۱۱. برنامه‌های آموزشی که مبتنی بر نیازها و اهداف کارآفرینی باشد مفید است.
مهارت‌های شخصی	۱۲. استفاده از آموزش مبتنی بر تجربه در آموزش کارآفرینی مفید است.
	۱۳. توانایی برقراری ارتباط با دیگران را دارم.
	۱۴. توانایی قانع کردن دیگران را دارم.
	۱۵. توانایی حل مسائل را دارم.
	۱۶. توانایی مدیریت زنان را دارم.
	۱۷. توانایی تصمیم‌گیری در زمان ممکن را دارم.
	۱۸. توانایی برنامه ریزی کردن را دارم.
انتقال کارآفرینی	۱۹. از ترس از شکست در کار و عواقب حاصل از انجام آن اجتناب می‌کنم.
	۲۰. در انجام کارها به توانایی خود تکیه کرده و به خود اعتماد دارم.
	۲۱. تمام ریسک‌های حاصل از کارآفرینی را شناخته و آن را درک می‌کنم.
	۲۲. در انجام رساندن کارها سرسخت بوده و کارها را با قاطعیت پیش می‌برم.
	۲۳. در کارها راه حل‌های ابتکاری ارائه داده و زمان بیشتری را به انجام آن اختصاص می‌دهم.

منبع: یافته‌های پژوهش

در این پژوهش تکنیک تحلیل عاملی برای روایی سازه‌ای، روایی تشخیصی و روایی همگرا برای بررسی روایی پرسشنامه بکار رفته است. تکنیک ضریب آلفای کرونباخ نیز برای پایایی سؤالات انجام

مطالعه براساس شاخص‌های تحصیلات، میزان تجربه کاری، سن و میزان اعتماد به نفس در آنان در سطوح خیلی کم، کم، متوسط و زیاد و نهایتاً شرایط کارآفرینی آنان از لحاظ ترکیبی و تمام وقت بودن ارزیابی شدند که نتایج حاصله در جدول ۳ نشان داده شده است.

شده است. نتایج حاصل از سنجش روایی سازه‌ای، روایی تشخیصی و روایی همگرا و نیز پایایی شامل آلفای کرونباخ برای تمامی سوالات پرسشنامه به تفصیل در بخش یافته‌های پژوهش در جدول ۳ و ۴ ارائه شده است.

یافته‌های پژوهش

۱. ویژگی‌های پاسخگویان: مشارکت‌کنندگان در این

جدول ۳- توزیع پاسخگویان بر حسب متغیرهای جمعیت‌شناختی

نام متغیر	گروه‌ها	فراوانی	درصد
شرایط کارآفرینی	ترکیبی	۶۴	۹۱/۴
	تمام وقت	۶	۸/۶
	زیر ۵ سال	۷	۱۰/۰
تجربه کاری	۵-۱۰ سال	۱۲	۱۷/۱
	۱۰-۱۵ سال	۳۵	۵۰/۰
	۱۵ سال به بالا	۱۶	۲۲/۹
میزان اعتماد بنفس	خیلی کم	۲	۲/۹
	کم	۳۰	۴۲/۹
	متوسط	۳۳	۴۷/۱
	زیاد	۵	۷/۱
تحصیلات	لیسانس	۳۶	۵۱/۴
	فوق لیسانس	۲۸	۴۰/۰
	دانشجوی دکتری	۴	۵/۷
سن	دکتری	۲	۲/۹
	زیر ۳۰ سال	۱۶	۲۲/۹
	۳۰-۴۰ سال	۴۰	۵۷/۱
	۴۰ سال به بالا	۱۴	۲۰/۰

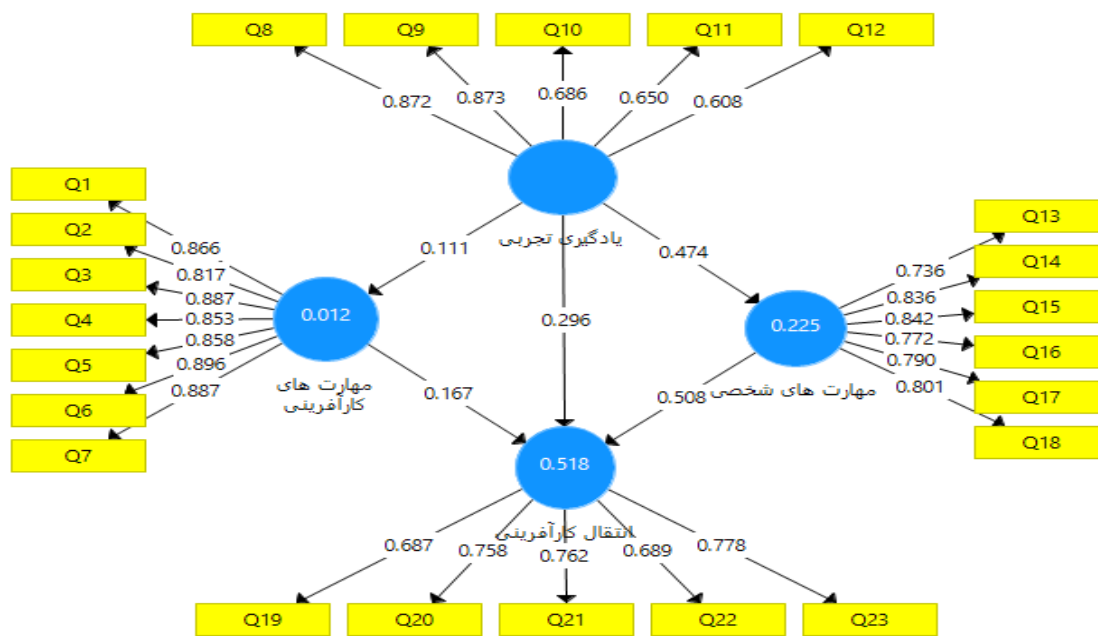
منبع: یافته‌های پژوهش

۲. **روایی و پایایی:** به منظور ارزیابی روایی و پایایی پرسشنامه از مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شده است. روایی سازه با استفاده از روش تحلیل عاملی مورد آزمون قرار گرفته شده است. تحلیل عاملی برای پی بردن به متغیرهای زیربنایی یک پدیده یا تلخیص مجموعه‌ای از داده‌ها استفاده می‌شود. داده‌های اولیه برای تحلیل عاملی، ماتریس همبستگی بین متغیرها است (حبیبی و عدنور، ۱۳۹۶). در این پژوهش مقدار

براساس نتایج جدول ۳ بیشترین درصد مختص شرایط کارآفرینی ترکیبی می‌باشد که اکثراً تجربه کاری بین ۱۰ الی ۱۵ سال را داشته‌اند و میزان اعتماد به نفس در پاسخ‌دهندگان متوسط و کم بوده و لیسانس و فوق لیسانس نیز بالاترین سطح تحصیلات را به خود اختصاص می‌دهد و بیشتر پاسخگویان بین ۳۰-۴۰ سال سن دارند.

ضرایب بیشتر از ۰/۵ بوده و بر این اساس می‌توان دریافت از نظر تحلیل بار عاملی تمام گویه‌ها مورد تایید قرار گرفته است.

استاندارد برای بار عاملی برابر با ۰/۵ مدنظر قرار گرفته است. نتایج حاصل از تحلیل عاملی به صورت بارهای عاملی در شکل ۲ آورده شده است. با توجه به ضرایب بار عاملی ارائه شده در شکل ۲، تمامی

شکل ۲- ضرایب مسیر و مقادیر ضریب تعیین

منبع: یافته‌های پژوهش

تمام سؤالات پرسشنامه در جدول ۴ ارائه شده است. با توجه به مقدار اشاره شده در جدول ۴، ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از عامل‌ها، می‌توان گفت نتایج نشان‌دهنده پایایی مطلوب پرسشنامه می‌باشد. مقادیر این ضریب که بیشتر از ۰/۷ است، در جدول ۴ بیان شده است. بنابراین سازه‌ها از پایایی ترکیبی مناسبی برخوردارند.

برای بررسی پایایی پرسشنامه‌ها، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردیده است. ضریب آلفای کرونباخ نشان‌دهنده سازگاری درونی سؤالات است که متغیر مشابهی را آزمون می‌کنند و چنانچه ضریب آلفای کرونباخ بدست آمده بیشتر از ۰/۷ باشد نشان‌دهنده قابل قبول بودن پایایی پرسشنامه می‌باشد. نتایج حاصل از پایایی شامل ضریب آلفای کرونباخ برای

جدول ۴- نتایج روایی تشخیصی، روایی همگرا و پایایی

متغیر	میانگین واریانس استخراج شده (AVE)	پایایی ترکیبی (CR)	ضریب آلفای کرونباخ
انتقال کارآفرینی	۰/۵۴۱	۰/۸۵۵	۰/۷۴۱
مهارت‌های شخصی	۰/۶۳۵	۰/۹۱۲	۰/۷۳۵
مهارت‌های کارآفرینی	۰/۷۵۱	۰/۹۵۵	۰/۷۵۱
یادگیری تجربی	۰/۷۹۱	۰/۸۶	۰/۷۵۷

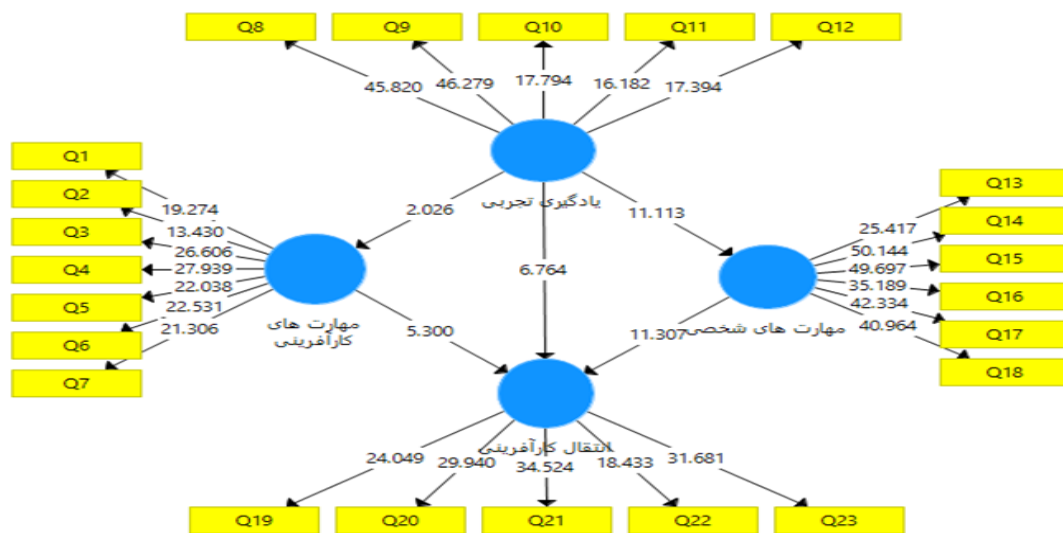
منبع: یافته‌های پژوهش

ضریب که بیشتر از ۰/۷ است، در جدول ۴ بیان شده است. بنابراین سازه‌ها از پایایی ترکیبی مناسبی برخوردارند.

۳. آزمون فرضیات و تحلیل مسیر

شکل ۲ و ۳ مدل پژوهش را همراه با متغیرهای پنهان و مشاهده شده موجود در آن در قالب مدل‌های اندازه‌گیری انعکاسی همراه با ضرایب مسیر بین متغیرها و مقادیر ضریب تعیین و آماره تی استیودنت نشان می‌دهد.

علاوه بر روایی سازه به بررسی روایی تشخیصی و پایایی مرکب نیز در جدول ۴ پرداخته شده است. روایی تشخیصی در صورتی برقرار خواهد بود که مقادیر میانگین واریانس استخراج شده بزرگتر از مقدار بحرانی از ۰/۵ باشد. مقادیر این ضریب که بیشتر از ۰/۵ است، در جدول ۴ بیان شده است. برای بررسی پایایی ترکیبی هر یک از سازه‌ها از ضریب CR استفاده می‌شود. در روش‌شناسی مدل معادلات ساختاری ضریب پایایی ترکیبی بالاتر از ۰/۷ برای هر سازه نشان دهنده پایایی مناسب آن دارد. مقادیر این

شکل ۳- مقادیر آماره تی استیودنت

است. بنابراین با توجه به مقادیر مورد ملاک، مدل در مجموع از برازش ساختاری مناسبی برخوردار است. همچنین در این مطالعه معیار (Q^2) نیز بررسی شده است. این معیار قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌سازد و مدل‌هایی که برازش بخش ساختاری قابل قبولی دارند، باید قابلیت پیش‌بینی شاخص‌های مربوط به سازه‌های درون‌زای مدل را داشته باشند. بدین معنا که اگر در یک مدل، روابط بین سازه‌ها به درستی تعریف شده باشند، سازه‌ها می‌توانند به قدر کافی بر شاخص‌های یکدیگر تاثیر گذاشته و از این راه

یکی از مهم‌ترین معیارها جهت بررسی برازش مدل ساختاری عبارت از معیار ضریب تعیین (R^2) است. سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 در نظر گرفته می‌شود. مطابق با شکل ۳ برای اولین متغیر درون‌زای مدل یعنی مهارت‌های شخصی، R^2 برابر ۰/۲۲۵ به دست آمده است. همچنین ضریب تعیین (R^2) برای متغیر درون‌زای دوم مدل یعنی مهارت‌های کارآفرینی، برابر ۰/۰۱۲ و برای متغیر درون‌زای سوم مدل یعنی انتقال کارآفرینی، برابر ۰/۵۱۸ به دست آمده

چرا که با بالاترین ضریب به طور مستقیم از یادگیری تجربی تاثیر گرفته و بر انتقال کارآفرینی تاثیر گذاشته است. این متغیر همچنین در آزمون مسیره‌های غیرمستقیم که در جدول ۵ به آن اشاره شده است نیز با بالاترین ضریب نقش میانجی را در رابطه بین یادگیری تجربی و انتقال کارآفرینی ایفا می‌کند. همچنین نتایج حاکی از آن است که مهارت کارآفرینی دارای کم‌ترین تاثیر را در انتقال کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت داشته و در آزمون مسیره‌های غیرمستقیم نیز با ضریب کمتری از متغیر مهارت شخصی، نقش میانجی را در رابطه بین یادگیری تجربی و انتقال کارآفرینی ایفا می‌کند. نتایج ضرایب مسیر همراه با مقادیر آماره تی استیودنت و سطح معناداری در جدول ۵ نشان داده شده است.

فرضیه‌ها به درستی تایید شوند. داوری و رضازاده (۱۳۹۳) به نقل از هنسلر و همکاران (۲۰۰۹)، درباره شدت قدرت پیش‌بینی مدل درمورد سازه‌های درون-زا، سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را به ترتیب قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی تعیین نموده‌اند. مقدار Q^2 در مورد سازه‌های درون‌زای مدل پژوهش یعنی مهارت‌های کارآفرینی، مهارت‌های شخصی و انتقال کارآفرینی به ترتیب برابر ۰/۰۰۷، ۰/۱۳ و ۰/۲۶۳ به دست آمده است که نشان از قدرت پیش-بینی متوسط مدل در خصوص این سازه‌ها داشته و برازش مدل ساختاری پژوهش را تایید می‌کند.

با توجه به نتایج بدست آمده می‌توان ادعا کرد متغیر مهارت شخصی دارای بالاترین مقادیر در آماره تی و ضریب مسیر بوده و بیشترین تاثیرگذاری را در انتقال کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت دارد؛

جدول ۵- نتایج آزمون فرضیه‌های اول تا سوم

نتیجه	آماره t	ضریب مسیر	فرضیه‌ها
تأیید	۲/۰۲۶	۰/۱۱۱*	H1: یادگیری تجربی ← مهارت کارآفرینی
تأیید	۱۱/۱۱۳	۰/۴۷۴***	H2: یادگیری تجربی ← مهارت شخصی
تأیید	۶/۷۶۴	۰/۲۹۶**	H3: یادگیری تجربی ← انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت
تأیید	۵/۳	۰/۱۶۷**	H4: مهارت کارآفرینی ← انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت
تأیید	۱۱/۳۰۷	۰/۵۰۸***	H5: مهارت شخصی ← انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت

** و * به ترتیب در سطح ۱ و ۵ درصد معنادار است.

کارآفرینی تمام وقت دارند. بنابراین فرضیه‌های سوم تا پنجم مورد تأیید قرار گرفت. نتایج ضرایب مسیر و آزمون سوبل (Sobel, 1982) برای تبیین نقش مهارت‌های کارآفرینی و مهارت‌های شخصی در ارتباط بین یادگیری تجربی و انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت همراه با مقدار سطح معناداری مربوط به اثر غیرمستقیم در جدول ۵ نشان داده شده است.

نتایج به دست آمده در جدول ۵ نشان داد که یادگیری تجربی تاثیر مثبت و معنادار با ضریب استاندارد ۰/۱۱۱ و ۰/۴۷۴ بر مهارت‌های کارآفرینی و مهارت‌های شخصی دارد. بنابراین فرضیه اول و دوم مورد تأیید قرار گرفت. همچنین یادگیری تجربی، مهارت‌های کارآفرینی و مهارت‌های شخصی تاثیر مثبت و معنادار با ضریب استاندارد به ترتیب ۰/۲۹۶، ۰/۱۶۷ و ۰/۵۰۸ بر انتقال از کارآفرینی ترکیبی به

جدول ۶- نتایج آزمون فرضیه چهارم

نتیجه	آزمون سوبل	ضریب مسیر	فرضیه‌ها
تأیید	۲/۰۵۱	* (۰/۱۱۱*۰/۱۶۷=۰/۰۱۸)	H6: یادگیری تجربی * مهارت‌های کارآفرینی ← انتقال کارآفرینی
تأیید	۷/۹۹۴	** (۰/۴۷۴*۰/۵۰۸=۰/۲۴۱)**	H7: یادگیری تجربی * مهارت‌های شخصی ← انتقال کارآفرینی

** و * به ترتیب در سطح ۱ و ۵ درصد معنادار است.

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۶، مقدار به دست آمده از آزمون سوبل برای تبیین نقش واسطه‌ای مهارت‌های کارآفرینی و مهارت‌های شخصی در ارتباط بین یادگیری تجربی و انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت بیشتر از ۱/۹۶ است، تأثیر غیر مستقیم یادگیری تجربی بر انتقال کارآفرینی از طریق متغیرهای واسطه‌ای مهارت‌های کارآفرینی و مهارت‌های شخصی معنادار می‌باشد. بنابراین فرضیه ششم و هفتم مورد تأیید قرار گرفت.

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۶، مقدار به دست آمده از آزمون سوبل برای تبیین نقش واسطه‌ای مهارت‌های کارآفرینی و مهارت‌های شخصی در ارتباط بین یادگیری تجربی و انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت بیشتر از ۱/۹۶ است، تأثیر غیر مستقیم یادگیری تجربی بر انتقال کارآفرینی از طریق متغیرهای واسطه‌ای مهارت‌های کارآفرینی و مهارت‌های شخصی معنادار می‌باشد. بنابراین فرضیه ششم و هفتم مورد تأیید قرار گرفت.

بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

کارآفرینی ترکیبی یک پدیده جهانی است که در دهه گذشته از پژوهش‌های متعددی که به دنبال توضیح بیشتر این پدیده بودند، استقبال کرده است. لذا هدف این پژوهش بررسی نقش مهارت‌های شخصی و کارآفرینی جهت تبدیل شدن به کارآفرینی تمام وقت با تأکید بر نظریه یادگیری تجربی می‌باشد. با توجه به اینکه نتایج آزمون مربوط به فرضیه اول نشان داد که یادگیری تجربی بر مهارت کارآفرینی در سطح (۰/۱۱۱) معنی دار شده است، بنابراین، با احتمال ۹۵ درصد تأثیر مثبت دارد. یعنی احتمال انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت در بین زنان کارآفرینی که به دنبال یادگیری تجربی هستند، بیشتر است. این یافته با نتیجه گزارش شده در تحقیقات پیشین (Korpysa et al., 2020; Ferreira, 2020; Román and Brändle, 2016) همسویی دارد.

کارآفرینی ترکیبی یک پدیده جهانی است که در دهه گذشته از پژوهش‌های متعددی که به دنبال توضیح بیشتر این پدیده بودند، استقبال کرده است. لذا هدف این پژوهش بررسی نقش مهارت‌های شخصی و کارآفرینی جهت تبدیل شدن به کارآفرینی تمام وقت با تأکید بر نظریه یادگیری تجربی می‌باشد. با توجه به اینکه نتایج آزمون مربوط به فرضیه اول نشان داد که یادگیری تجربی بر مهارت کارآفرینی در سطح (۰/۱۱۱) معنی دار شده است، بنابراین، با احتمال ۹۵ درصد تأثیر مثبت دارد و با افزایش یادگیری تجربی، مهارت کارآفرینی افزایش می‌یابد. بنابراین، ویژگی‌های اصلی کارآفرین‌ها، صفاتی مانند خلاقیت، توانایی پیش‌رو در مواجهه با مشکلات و مهارت‌های اجتماعی مورد نیاز برای ایجاد گروه‌های فوق‌العاده هستند که تحت‌تأثیر یادگیری تجربی، یعنی یادگیری از راه تجربه کردن قرار می‌گیرد. این یافته با نتیجه گزارش شده در تحقیقات پیشین (Seet and Seet, 2016) همسویی دارد. همچنین، نتایج آزمون مربوط به

با توجه به اینکه نتایج آزمون مربوط به فرضیه چهارم نشان داد که مهارت کارآفرینی بر انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت در سطح (۰/۱۶۷) معنی دار شده است بنابراین، با احتمال ۹۵ درصد تأثیر مثبت دارد. یعنی احتمال انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت در بین زنان کارآفرینی که مهارت کارآفرینی بالاتری هستند، بیشتر است. این یافته با نتیجه گزارش شده در تحقیقات پیشین (Ferreira, 2020; Román and Brändle, 2016) همسویی دارد. همچنین، نتایج آزمون مربوط به

پیشین (Ferreira, 2020) همسویی دارد. در راستای نتایج تحقیق و با تاکید بر یادگیری تجربی قبل از گذار از کارآفرینی ترکیبی به تمام وقت می‌توان پیشنهادهای زیر را جهت افزایش احتمال موفقیت از کارآفرینی ترکیبی به تمام وقت ارائه داد: ایجاد دوره های کوتاه مدت و بلند مدت آکادمیک و عملی جهت افزایش مهارت‌های کارآفرینان و ارائه تسهیلات مالی به کارآفرینان

- برقراری ارتباط کارآفرینان برتر با کارآفرینان نوپا قبل از شروع کسب و کار جهت شناخت بیشتر و انتقال تجربیات به کارآفرینان با شرایط واقعی کسب و کار.
- کسب دانش تخصصی تجارت و بازار با توجه به نوع محصولات و خدمات کارآفرینان
- ایجاد فضای تعاملی و دانش محور جهت یادگیری موثر کارآفرینان.

قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شیراز. دو ماهنامه علمی- پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۱۲(۵): ۵۱-۶۰.

۷. فرزانه حسن‌زاده، ژ. و ناصحی‌فر، و. ۱۳۹۷. تاثیر گرایش کارآفرینی سازمانی و قابلیت یادگیری بر صادرات کارآفرینانه. مطالعات مدیریت (بهبود و تحول)، ۲۷(۸۹): ۱۴۵-۱۶۹.

۸. کاظمی، ع.، و مقیمی، ب. ۱۳۹۷. بررسی موانع توسعه کارآفرینی زنان در ایران با استفاده از فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی. فصلنامه زن و جامعه، ۳۴(۹): ۲۴۹-۲۷۴.

۹. گلرد، پ.، احمدپور داریانی، م. ۱۳۸۹. تاثیر ساختارهای اجتماعی در توسعه کارآفرینی زنان ایرانی. نشریه علمی راهبردهای بازرگانی، ۸(۴۴): ۲۲۱-۲۳۶.

۱۰. لطفی آشتیانی، م.، لطفی آشتیانی، م.، و شریفی، س. ۱۴۰۰. عوامل موثر بر تغییر کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت با تاکید بر نقش تئوری یادگیری

فرضیه پنجم نشان داد که مهارت شخصی بر انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت در سطح (۰/۵۰۸) معنی‌دار شده است بنابراین، با احتمال ۹۵ درصد تاثیر مثبت دارد. یعنی احتمال انتقال از کارآفرینی ترکیبی به کارآفرینی تمام وقت در بین زنان کارآفرینی که مهارت شخصی بالاتری هستند، بیشتر است. این یافته با نتیجه گزارش شده در تحقیقات پیشین (Korpysa et al., 2020; Ferreira, 2020; Román and Brändle, 2016) همسویی دارد. نهایتاً، نتایج فرضیه ششم و هفتم نشان داد که یادگیری تجربی بر انتقال کارآفرینی از طریق متغیرهای واسطه‌ای مهارت‌های کارآفرینی و مهارت‌های شخصی با توجه به مقدار آماره آزمون سوبل که به ترتیب در سطح (۰/۱۸) و (۰/۲۴۱) معنی‌دار شده است بنابراین، با احتمال ۹۵ درصد تاثیر غیرمستقیم دارد. این یافته با نتیجه گزارش شده در تحقیقات

منابع

۱. تقفی، ا.، بیگزاده، ی.، رضانی، م.، علوی متین، ی.، داداش کریمی، ی. ۱۴۰۱. طراحی الگوی کارآفرینی زنان. زن و مطالعات خانواده، ۵۵(۱۵): ۲۹-۴۶.
۲. حبیبی، آ.، عدنور، م. ۱۳۹۶. مدل‌یابی معادلات ساختاری و تحلیل عاملی (آموزش کاربردی نرم‌افزار LISREL). سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی.
۳. خزاعی، ف. ۱۳۹۵. یادگیری در سفر از منظر گردشگران شرقی با نگاهی بر تئوری یادگیری تجربی. هنر و تمدن شرق، ۴(۱۲): ۳-۱۰.
۴. داوری، ع.، و رضازاده، آ. ۱۳۹۲. مدل‌سازی معادلات ساختاری با نرم‌افزار PLS. سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی.
۵. سبک آرا، م. ۱۴۰۰. شایستگی‌های کارآفرینی: مهارت مورد نیاز برای عملکرد تجاری. اولین کنفرانس بین‌المللی مدیریت و صنعت، تفلیس گرجستان.
۶. عبداللهی، م.، و تعبدی، م. ۱۳۹۸. تاثیر کیفیت تجارب یادگیری و شایستگی تحصیلی دانشجویان در

20. Cavada, M.C., Bobek, V., Skoko, H., and Maček, A. 2018. Cultural foundations of female entrepreneurship in Mexico: Challenges and opportunities. *Naše gospodarstvo/ Our economy*, 64(1): 28-40.
21. Carreira, C., Piel, T., Staal, M., Stuu, J. B. W., Middelboe, M., and Brussaard, C. P. 2015. Microscale spatial distributions of microbes and viruses in intertidal photosynthetic microbial mats. *Springer Plus*, 4(1): 1-11.
22. Content, J., Bosma, N., Jordaan, J., and Sanders, M. 2020. Entrepreneurial ecosystems, entrepreneurial activity and economic growth: new evidence from European regions. *Regional Studies*, 54(8): 1007-1019.
23. Coulter, M. 2001. *Entrepreneurship in action*. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall.
24. Dewey, J. 1983. *Education and Experience*. New York: Simon and Schuster.
25. Drnovsek, M., Wincent, J. and Cardon, M. 2010. Entrepreneurial self-efficacy and business start-up: developing a multi-dimensional definition. *International Journal of Entrepreneurial Behavior and Research*, 16(4): 329-348.
26. Erikson, T. 2003. Towards a taxonomy of entrepreneurial learning experiences among potential entrepreneurs. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 10(1): 106-112.
27. Ferreira, C.C. 2020. Experiential learning theory and hybrid entrepreneurship: factors influencing the transition to full-time entrepreneurship. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 26(8): 1845-1863.
28. FFE-YE. 2012. Impact of Entrepreneurship Education in Denmark - 2011. In L. Vestergaard, K. Moberg & C. Jørgensen (Eds.). Odense: The Danish Foundation for Entrepreneurship - Young Enterprise.
29. Folta, T.B. 2007. Uncertainty rules the day. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 1: 97-99.
- تجربی. فصلنامه پژوهش‌های علوم مدیریت، ۳(۹): ۱۲۰-۱۳۶.
۱۱. محدثی گیلوایی، ح.، زاهد، ع.، و معتمدزفولی، ف. ۱۳۹۸. بررسی پدیدارشناسانه چهره زنان در سفرنامه‌های ایرانیان. *نشریه علمی زن و فرهنگ*، ۱۱(۴۲): ۶۳-۷۴.
۱۲. موسوی، ا.، رجوعی، م.، و غیور باغبانی، م. ۱۳۹۸. تأثیر گرایش کارآفرینی و یادگیری و خودکارآمدی کارآفرینانه بر عملکرد کسب و کار: مطالعه موردی. فصلنامه مدیریت سلامت، ۲۲(۴): ۷۲-۸۵.
13. Alperstedt, G.D., Ferreira, J.B., and Serafim, M.C. 2014. Empreendedorismo feminino: dificuldades relatadas em histórias de vida. *Revista de Ciências da Administração*, 16(40): 221-234.
14. arclay, D., Higgins, C., and Thompson, R. 1995. The partial least square (PLS) approach to casual modeling: Personal computer adoption and use as an illustration. *Technology*, 2(2): 285-309.
15. Block, J.H., and Landgraf, A. 2016. Transition from part-time entrepreneurship to full-time entrepreneurship: the role of financial and non-financial motives. *International entrepreneurship and management Journal*, 12(1): 259-282.
16. Bögenhold, D., and Klinglmair, A. 2017. One-person enterprises and the phenomenon of hybrid self-employment: evidence from an empirical study. *Empirica*, 44(2): 383-404.
17. Bosma, N., Jones, K., Autio, E., and Levie, J. 2008. *Global entrepreneurship monitor, executive report 2007*. Global Entrepreneurship Research Association, 27(2): 1-66.
18. Bouzekraoui, H., and Ferhane, D. 2017. An exploratory study of women's entrepreneurship in Morocco. *Journal of Entrepreneurship: Research & Practice*, 869458: 1-19.
19. Burke, A.E., FitzRoy, F.R., and Nolan, M.A. 2008. What makes a die-hard entrepreneur? Beyond the 'employee or entrepreneur' dichotomy. *Small business economics*, 31(2): 93-115.

42. Olagunju, Y.A. 2004. Entrepreneurship and Small Scale Business Enterprise Development in Nigeria. University Press.
43. Patel, P.C., and Thatcher, S.M. 2014. Sticking it out: Individual attributes and persistence in self-employment. *Journal of Management*, 40(7): 1932-1979.
44. Petrova, K. 2010. Part-time entrepreneurship: theory and evidence. *Atlantic Economic Journal*, 38(4): 463-464.
45. Raffiee, J. and Feng, J. 2014. Should I quit my day job? a hybrid path to entrepreneurship. *Academy of Management Journal*, 57(4): 936-963.
46. Rashford, N. S. and Neiva de Figueiredo, J. 2010. The "Live Case" Intervention Method: Leadership Skills Through Experiential Learning. Retrieved from the Academy of Management Annual Proceedings. *Academy of Management*, 1: 1-6.
47. Reynolds, P., Bygrave, W., and Autio, E. 2003. Global Entrepreneurship Monitor, 2003 Executive Report. Babson College, London Business School and Kauffman Foundation.
48. Román, S., and Brändle, G. 2016. Abilities and skills as factors explaining the differences in women. *Journal of Suma de Negocios*, 7(15): 38-46.
49. Roomi, M. A. 2013. Entrepreneurial capital, social values and Islamic traditions: Exploring the growth of women-owned enterprises in Pakistan. *International Small Business Journal*, 31(2): 175-191.
50. Salgado-Banda, H. 2007. Entrepreneurship and economic growth: An empirical analysis. *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 12(01): 3-29.
51. Santarelli, E., and Vivarelli, M. 2007. Entrepreneurship and the process of firms' entry, survival and growth. *Industrial and Corporate Change*, 16: 455-488.
52. Schulz, M., Urbig, D., and Procher, V. 2016. Hybrid entrepreneurship and public policy: the case of firm entry deregulation. *Journal of Business Venturing*, 31(3): 272-286.
30. Folta, T.B., Delmar, F., and Wennberg, K. 2010. Hybrid entrepreneurship. *Management science*, 56(2): 253-269.
31. Gelderen, M. van, Thurik, R., and Bosma, N. 2005. Success and Risk Factors in the Pre-Startup Phase. *Small Business Economics*, 24: 365-380.
32. Gentry, J.W. 1990. What is experiential learning. *Guide to business gaming and experiential learning*, 9, 20.
33. Hayton, J. 2015. Leadership and Management Skills in SMEs. Warwick Business School: Department of Business, Industry and Skills. UK.
34. Hisrich, R.D. 2013. International entrepreneurship: where do we go from here?. *International Review of Entrepreneurship*, 11(1): 1-13.
35. Kihlstrom, R.E., and Laffont, J.J. 1979. A general equilibrium entrepreneurial theory of firm formation based on risk aversion. *Journal of political economy*, 87(4): 719-748.
36. Kolb, D.A. 2014. *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. FT press.
37. Korpysa, J., and Łopatka, A. 2020. Women's Entrepreneurial Attitudes when Facing Restructuring Processes-study results. *Procedia Computer Science*, 176: 3428-3435.
38. Lazear, E.P. 2004. Balanced skills and entrepreneurship. *American Economic Review*, 94(2): 208-211.
39. Michelacci, C. 2003. Low Returns in R&D Due to the Lack of Entrepreneurial Skills. *The Economic Journal*, 113(484): 207-225.
40. Minniti, M., and Bygrave, W. 2001. A Dynamic Model of Entrepreneurial Learning. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 25(3): 5-16.
41. Morris, M.H., Webb, J.W., Fu, J., and Singhal, S. 2013. A competency-based perspective on entrepreneurship education: conceptual and empirical insights. *Journal of small business management*, 51(3): 352-369.

- passion, risk perception, and self-efficacy. *Journal of Business Research*, 89: 265-272
60. Tavakoli, A. 2013. Impact of information technology on the entrepreneurship development. *Advances in Environmental Biology*, 7(8): 1421-1426.
61. Thorgren, S., Sirén, C., Nordström, C., and Wincent, J. 2016. Hybrid entrepreneurs' second-step choice: The nonlinear relationship between age and intention to enter full-time entrepreneurship. *Journal of Business Venturing Insights*, 5: 14-18.
62. Wickham, P.A. 2006. *Strategic entrepreneurship*. Pearson Education.
63. Xiu-qing, P., and Li, C. 2013. The relationship between entrepreneurial learning and entrepreneurial knowledge. In 2013 International conference on management science and engineering 20th annual conference proceedings, 1314-1319.
64. Yamazaki, Y., and Kayes, D. C. 2004. An Experiential Approach to Cross Cultural Learning: A review and integration of competencies for successful expatriate adaptation. *Academy of Management Learning & Education* 3(4): 362-379.
65. Yi, G. 2021. From green entrepreneurial intentions to green entrepreneurial behaviors: The role of university entrepreneurial support and external institutional support. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 17(2): 963-979.
53. Secundo, G., Del Vecchio, P., Schiuma, G., and Passiante, G. 2017. Activating entrepreneurial learning processes for transforming university students' idea into entrepreneurial practices. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 23(3): 465-485.
54. Shane, S.A. 2003. *A general theory of entrepreneurship: The individual-opportunity nexus*. Edward Elgar Publishing.
55. eet, P., and Seet, L. 2006. Changing entrepreneurial perceptions and developing entrepreneurial competencies through experiential learning: Evidence from entrepreneurship education in Singapore's tertiary education institutions, 2(2): 162-191.
56. Silva, M.S., da., Lasso, S.V., and Mainardes, E.W. 2016. Características Do Empreendedorismo Feminino No Brasil. *Revista Gestão e Desenvolvimento*, 13(2): 150- 167.
57. Solesvik, M.Z. 2017. Hybrid entrepreneurship: how and why entrepreneurs combine employment with self-employment. *Technology Innovation Management Review*, 7(11): 33-41.
58. Sobel, M.E. 1982. Asymptotic confidence intervals for indirect effects in structural equation models. *Sociological methodology*, 13: 290-312.
59. Stroe, S., Parid, V., and Wincent, J. 2018. Effectuation or causation: An fsQCA analysis of entrepreneurial